

גליון רי"א
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למספרת קליטן על האישיור לשהמש בתמונה

סיפורי חז"ל

זורקתי עליכם מים טהורים

בו ביום גילה הקדוש ברוך הוא למשה חקת פרה אדומה, אמר לו, לך אני אגלה טעמיה אבל לאחרים חוקה היא, ולמחרת היום נשחטה הפרה ונשרפה לעיני אלעזר, שמצותה בראית סגן לכהונה. ואף על פי שנעשו עוד כמה פרות בדורות הבאים, כל הפרות בטלות ורק זו של משה קיימת לעד, ומערבים מאפרה באפר הפרות שנעשות בכל הדורות לטהר הטמאים. אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בעולם הזה ישראל מטמאים ומטהרים בהזאה של כהן, והייתם מטהרים וחוזרים ומטמאים, אבל לעתיד לבוא אינו כן, אלא אני מטהר אתכם שלא תטמאו עוד עולמית, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם

(פסדר"כ פ"ד)

פרשת השבוע

ותמת שם מרים (כ' - א')

מסופר על הרה"ק רבי אברהם מרדכי ה"אמרי אמת" מגור זיע"א שנפגש פעם עם רב אחד, ובשיחה ביניהם שאל הרב לשלמו של של חסיד פלוני שנפטר ימים אחדים קודם לכן. לא רצה הרבי להיות איש בשורה רעה ואמר, הוא זקוק לרחמים רבים. מיד לאחר שנפרד הרב מן הרבי ה"אמרי אמת" נודע לו שאותו חסיד כבר נפטר. חזר אל הרבי וטען, הכיצד אמר לי כבודו דבר שאינו אמת? ענה לו הרבי, גם המתים זקוקים לרחמים, וכי אין אנו אומרים שלוש פעמים ביום מחיה מתים ברחמים רבים?

ותשת העדה (כ' - י"א)

שאלו פעם את הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א, מפני מה שותים החסידים יי"ש? השיב להם כי הם מברכים "שהכל נהיה בדברו" אמרו לו, אי משום כך הם יכולים לשתות מים, שאף

עליהם מברכים שהכל, אמר להם הרבי, יהודים אשר יודעים "שהכל נהיה בדברו" של רבונו של עולם מגיע להם כוסית יי"ש.

וממדבר מתנה (כ"א י"ח)

מסופר על אחד ששלח ידו במסחר ועשה את כספו בדרכים מפוקפקות, נודמן פעם לחצרו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, והגיש לצדיק פתקת בקשות, ושם על השולחן שלפני הרבי סכום כסף גדול כפדיון. נטל הצדיק את הפתקה מידי החסיד, אך סירב לגעת בכסף, ואמר לו: בפרשת חוקת נאמר "וממדבר מתנה" המדבר הוא סמל של ישרות וטוהר, כדרשת רבותינו בתלמוד (סנהדרין מט) על הכתוב ויקבר יואב בביתו במדבר (מלכים א, ב, ל"ד) מה מדבר מנוקה מגזל ועריות אף ביתו של יואב נקי מגזל ועריות, המלים ו"וממדבר מתנה" מלמדות אפוא אותנו, שרק כסף שבא ביושר ובנקיון כפיים, מותר לקבל במתנה כפדיון נפש.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:30 ת"א: 8:32 ר"ת: 9:05

פרשת חקת

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:12 ת"א: 7:28

להניח שיתעה מן הדרך הישרה, חוקה עליו שיאבד את שבילי דרך המלך, ואכן כבר אירע לא אחת, שאנשים שלא קבעו סימנים איבדו את דרכם ומתו ברעב רח"ל. יוצא אם כן, שהסימנים שהאדם קובע בדרכו, הם הביטחונות שבידי האדם, השומרים עליו שיוכל לחזור בדרך הסלולה והישרה, ולא יתעה חלילה בדרכו.

גם עלינו, הסביר הרב בלהט לעשות לנו סימנים, כדי שלא נתעה חלילה בדרכי החיים, ובכדי שלא נאבד את הדרך הסלולה לנו מדור לדור, ועל כן קודם כל אנו מכריזים "אין כאלוקינו" וזהו סימן אחד, ואחר כך "אין כאדונינו" וזהו סימן שני, כעת לאחר שסיימנו לקבוע לנו את הסימנים, אפשר לצאת לדרך ולשאול "מי כאלוקינו מי כאדונינו", שאלות מסוג זה לרוב מסוכנות המה, אך לאחר שהסימנים בידינו, איננו צריכים לחשוש, אנו בדרך הנכונה הישרה דרך המלך. וכשהוא מביט במבטו החודר אל תוך עיניו של הילד העומד מולו, המשיך רבי יוסף חיים ואמר:

רואה אני ילד חביב, שבעוד זמן מה יהיה עליך לעזוב את עיה"ק ירושלים, שנים רבות לא תהיה כאן, בשנים הרבות הללו אל תשכח להציב לך סימנים בדרכך, אלו ישמרו עליך בכל אשר תפנה, לבל תסטה חלילה מן הדרך, אל תשכח ילד חביב את הסימנים. סיים הרב ועקר אנחה מליבו קודם שחזר לרקוד.

ארבעים שנה התגלגלתי באירופה, סיפר הילד – הקשיש – אברהם ברגמן, כל שנות הזעם הנאצי ומוראות מלחמת העולם השנייה, חרוטים עמוק עמוק על בשרי, פעמים רבות עמדתי בפני יאוש מוחלט, לא יכולתי לסבול עוד וגמרתי אומר בליבי כי טוב לי מותי מחי, אך תמיד בעת צרה זכרתי היטב את דבריו של הרב הישיש, דמותו הזדקרה מול עיני "עשה לך סימנים" קבעתי אותם עמוק בתוך תוכי, לא שכחתי, בזכותם זיכני השי"ת לחזור לארץ ישראל, זכיתי בזכות הסימנים לצאת מן המערה האפילה של החושך, הצרות והיסורים, הלקח שלמדני הרב הזקן בילדותי, לא עזבני לעולם.

דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל (נ' י"ז)

מסופר על הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א רבה של עיה"ק ירושלים ת"ו, שהיה נוהג לרקוד בשמחת תורה בהתלהבות דקדושה יחד עם מאות ילדים. אחד ממאות הילדים שזכו לרקוד עם רבי יוסף חיים בהקפות של הילדים, היה הילד אברהם ברגמן, שסיפר בסוף ימיו את המעשה הבא:

שנה אחת לאחר שסיים רבי יוסף חיים לומר את "אין כאלוקינו", ניגש אליו אברמליה הקטן, הביט ברב בעיניים ביישניות ואמר בקול שקט: רבי, יש לי קושיא חמורה על הסידור. הביט בו רבה של ירושלים ברוך, בפניו המאירות, השתקפה היטב אהבתו העצומה לילדי ישראל ולתינוקות של בית רבן, ליטף את לחיו של הילד, "שאל בני היקר" אמר בעדינות. מדוע, רבי, אנו אומרים קודם "אין כאלוקינו איך כאדונינו", ורק אחר כך שואלים "מי כאלוקינו מי כאדונינו?" והלא הסדר צריך להיות הפוך, שהרי קודם כל שואלים את השאלה, ואחרי כן עונים את התשובה. "נבון אתה" חייך הרב, בתשובה אמשול לך משל נחמד:

"מכיר אתה ודאי את מערת צדקיהו שע"י שער שכם" שאל רבה של ירושלים, הילד הנהן בראשו בחיוב, ורבי יוסף חיים המשיך, ברחבי העולם ודאי ידוע לך קיימות מערות נוספות, ישנן מערות קצרות וישנן ארוכות יותר, יש גם מערות ענקיות, ברור כי אין אור השמש יכול לחדור אל תוך המערות, ועל כן שוררת שם תמיד חשיכה מוחלטת, מה יעשה אדם הרוצה להלך במערה, ולהצליח לצאת ממנה לאחר מכן? כיצד ידע את הדרך חזרה? אדם פיקח, המשיך הרב, בכניסתו אל המערה, עושה לו סימנים בדרכו, כאן יש אבן גדולה, ובפינה זו יש עמוד יצוק בקרקע וכדומה, לכשירצה אותו פיקח לצאת מן המערה, יחזור על פי הסימנים ולא יתעה בדרכו. לעומת זאת אדם שאינו ניחן בבינה יתירה, אינו חושב על המח, ואינו שם לבו לעתיד, נכנס הוא במהירות, אינו משגיח ואינו קובע לעצמו שום סימנים, ועל כן סביר

צדק ונחמה

הזהירות בחטא הדיבור תביא לתשובה שלימה משל לסוחר אחד בעל חנות יינות, שבא לבית מסחר סיטונאי כדי לקנות כמות גדולה של יין לחנותו, לאחר שהציגו לו את החשבון, ביקש הסוחר שיתנו לו את היין בהקפה, מכיוון שאין בידו לשלם כעת, והבטיח לשלם מאוחר יותר כאשר ימכור את הסחורה בחנותו. אינני יכול – ענה לו המוכר – זה מספר פעמים נתתי לך בהקפה, וגם הבטחת לסלק את חובך במועד, אך לא קיימת את הבטחותיך. התחנן הסוחר: אנא, רק הפעם תן לי בהקפה, ואשלם לך במועד, בכל הפעמים הקודמות לא שילמתי מפני סיבות שונות שמנעו ממני לשלם, אולם הפעם אני מבטיח כי אשלם בזמן! לא הועילו כל הפצרותיו – הסיטונאי עמד בסירובו.

בעודם מדברים נכנס סוחר אחר לחנות, וכאשר שמע את הדברים אמר לסוחר: שמע לי, אתן לך עצה: לשם מה אתה קונה עכשיו כמות כה גדולה של יין, ומתחייב למחיר רב? קנה מעט ושלם עכשיו. הסכים הסוחר לעצה נבונה זו וכן עשה, קנה מעט יין ושילם את מחירו, את היין מכר בחנותו ובכסף שהרוויח, שב וקנה עוד יין, וחזר חלילה, עד שהצליח במסחרו החזיר את כל חובותיו.

והנמשל: אנו מבקשים מהקב"ה שימחול לנו על כל חטאינו ומבטיחים שלא נשוב ונחטא, אולם גלוי וידוע לפניו שלמרות ההבטחות נשוב ונחטא. אין כל דרך בפנינו אלא לנהוג כאותו סוחר, נתחיל ונחזור בתשובה בדבר מסויים, למשל, אדם יקבל על עצמו להיזהר בחטא הדיבור, כאשר יתגבר על חטא זה, יקבל על עצמו להישמר גם מחטאי העיניים, וכן הלאה... כך יסלק האדם את חובותיו לקב"ה מעט מעט, עד שיזכה ויהיה בעל תשובה גמור.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

ותמת שם מרים ותקבר שם

מסופר: הגאון הקדוש רבי עבדאללה עובדיה סומך זיע"א, ניספה במחלת הדבר שהשתוללה סביב בגדאד, בני הקהילה ביקשו לקבור אותו בבית הקברות העתיק שבעיר, אך המושל אסר על קבורתו משום שראה סכנה בקבורת מתי המגפה בעיר, ומפני כבודו של הצדיק, הרשה לקבורו בסמוך לקבר יהושע הכהן הגדול שנמצא מעבר לנהר החידקל, חצר הקבר מקודשת הן ליהודים והן להבדיל למוסלמים, וכשפנו היהודים לקבור בה את הצדיק, הופיע מוכתר הכפר בראש אנשיו, גרשם מן החצר ונעל בפניהם את דלתותיה. בנתיים התאספו המוני יהודים שבאו ללוית הצדיק, הם עברו כבר את הגשר הנטוי על החידקל, ובאו אל קבר הכהן הגדול ומצאו את הדלתות נעולות, היהודים רגזו וזעמו והמוכתר אף הוא כינס את האספסוף, הרוחות התלהטו והמתיחות בין המחנות הגיעה לשיאה, בינתיים טיפסו מספר תלמידים זה על כתף זה, עברו את החומה הגבוהה וקפצו אל החצר פנימה, ופתחו לפני המיטה את שער החצר והצדיק נטמן ליד הכהן הגדול. המוכתר לא הבליג על מפלתו, הוא התלונן בפני מושל הארץ על היהודים שהמרו את פיו ולא נשמעו להוראות פלוגת הצבא המקומית, הכו ערבים ולעגו להם. המושל קצף על היהודים והורה לאסור את נכבדיהם, והתיר לפרוע בהם פרעות. היהודים שדמם הותר הצליחו להזעיק את אחיהם שבגולה בפריז ובלונדון, ומשם נשלחו מברקי מחאה לשולטן הטורקי שעירק נמצאה תחת חסותו, השולטן הדיח את המושל המתנכל ומינה אחר במקומו, וליהודים היתה הרווחה.

אך בכך לא תם הסיפור, הערבים התמרמרו על הצלת היהודים והמושל החדש ראה צורך לפייסם, הוא ציוה להוציא את גופו הקדוש של רבי עבדאללה מקברו השנוי במחלוקת, ולהעבירו לבית העלמין היהודי העתיק, היהודים הבינו למצוקתו של המושל והסכימו לעשות כן מחוסר ברירה. ב"ג בכסלו בשלושה חודשים לאחר פטירתו, התקבצו כל יהודי בגדאד ובאו לחלוק לרבם כבוד בשנית, השלטונות שידעו כי באדמתה הלחה של בגדאד אין גופה שלא תרקב לאחר שלשה חודשים, נקטו בצעדי בטיחות מתאימים, הם הביאו רופאים ואמצעי חיטוי חריפים, והמושל בא בעצמו לפקח על העברת הגופה. הגולל הוסט והגוף הקדוש נחשף, ורבי עבדאללה סומך התגלה לעיני הרופאים שלם כאילו זה עתה נפטר, אפילו בתכריכיו לא דבק שמשן מן הובץ הסמיך שסביבו והם היו נקיים ובוהקים. למראה הפלאי הזה, ירד המושל מסוסו ופקד על כל מליו לעשות כמוהו, להלוייתו של איש קדוש כזה הסביר, חייבים ללכת רגלי והוא פסע ברגליו מן הרובע המערבי של העיר ועד לבית הקברות בצידה השני. דבר הפלא היה לשיחה בפי כל, ורבים מהשוטרים הערביים שהיו עדים לו, התגיירו אחד מהם שהתגייר עם כל משפחתו, עלה לירושלים והתגורר בסמוך לשער שכם, זקני ירושלים זכו לשמוע מפיו פעמים אין ספור את הסיפור הזה.

צ'ין אדם לחברו

לחשוב על הזולת ביום שמחתו מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ זיע"א ראש ישיבת מיר, שביום חתונת בנו הצעיר בשעה שהכל עמדו לנסוע לחתונה, קרא אליו רבי חיים את אחד מתלמידי הישיבה, שהיה בחור מבוגר שהשתהה בשידוכים, שעה ארוכה ישב והדריך את הבחור בעניינים שונים הקשורים לנושא, בחוץ המתינה המונית והרב זצ"ל עסק בשלו, היום אני מחתן את בני הצעיר סח לבחור, שמחתי גדולה וחשבתי בלבי עם מי ביום הזה אני יכול לחלק את השמחה בהובילי בן לחופה, על מי אני צריך לחשוב? אני חושב עליך.

בסבר פנים יפות

מעשה היה שנכנס עיתונאי אל הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א כדי לבקשו לראיין אותו לעיתונו. אותו אדם נכנס כששיניו נוקשות זו לזו, מפחד הוא לבקש דבר כזה מהרב, אך בכל אופן החליט לנסות. מה רצונך ממני? שאל הרב בחיוך, רציתי לראיין את כבוד תורתו השיבו העיתונאי. הושיבו הרב על כסא שלידי והחל להסביר לו כי אין זה מדרכו להתראיין, סיפר לו את הסיבות שהביאו אותו לנהוג כך, וציין בפניו כי אנשי ירושלים ברחו תמיד מפרסומת, וכך ישב והסביר לאותו עיתונאי את הדבר, כעשר דקות יקרות הקדיש הרב לצורך שלא לבייש את אותו אדם. כשיצא אותו עיתונאי התעניינו הנוכחים בחוץ האם הסכים הרב להיענות

לבקשתו? לא, השיב העיתונאי, אמנם בנקודה זו נחלתי אכזבה, אך כל המאמץ היה שווה לי כדי ללמוד כיצד מסרבים במאור פנים איך עונים לא.

היזהרו בכבוד חבריכם

סיפר הרה"ק רבי משה צבי הרבי מסווראן זיע"א, בזמנו נכנס לאשה אחת לגלגל, הביאוה לפני הרב מיחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האשה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חיי הרביתי לחטוא אולם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם נפטרתי מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה, נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי זולת חטא אחד שלא שמתי אל לבי לשוב עליו, דווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה, ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגיתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי "הטועה בהגייה בן תורה יחשב?" נכלם האברך מאוד. עבירה זו שלא יחסתי לה עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי, והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ג' תמוז
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק
מליובאוויטש (תשנ"ד)
יום ראשון ד' תמוז
רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א)
הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה -
תקס"ה)
הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים
מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ד)
יום שני ה' תמוז
הרה"ק רבי בצלאל יהושע ב"ר יחיאל
מיכל מגלינא (תרע"ה)
יום שלישי ו' תמוז
הרה"ק רבי דוד צבי מניישטאט ב"ר
יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ב)
יום רביעי ז' תמוז
הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר
יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח)
הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם
מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)
יום חמישי ח' תמוז
הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר
(אמרי נועם - תרל"ז)
(הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר ב"ר אברהם
המגיד מטריסק (תרע"ז)
יום שישי ט' תמוז
הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר
ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מסופר על הגה"ק רבי פינחס הורוויץ בעל "ההפלאה" מפראנקפורט (יומא דהילולא ד' תמוז) כשקבלוהו לרבנות פפד"מ, עשו לו כבוד גדול. אח"כ שאלו אחד ממקרוביו מה חשב באותה שעה? ענה שדימה בנפשו שנושאים אותו במיטה לבית החיים וכל העם מלויים אותו.